

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/ Issue 12 (Eylül/ September 2023), s. 1039-1051.

Geliş Tarihi-Received: 14.06.2023

Kabul Tarihi-Accepted: 08.09.2023

Araştırma Makalesi-Research Article

ISSN: 2687-5675

DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1314568

Çocuk Edebiyatına Uyarlanmış Dede Korkut Hikâyeleri'nde Kalıp Sözlerin Dil İçi Çevirisi

Intralingual Translation of Formulaic Expressions in Dede Korkut Stories Adapted to Children's Literature

Feyza TOKAT*

Öz

Dede Korkut Hikâyeleri, Türk edebiyatının en önemli eserlerinden biridir. Bu sebeple *Dede Korkut Hikâyeleri*'nin çocuk edebiyatına uyarlamaları, hikâyelerin günümüz çocukları tarafından okunup anlaşılmasını ve sevilmesini sağlayarak Türk kültürünün gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir rol oynar. Tarihî bir metin olan *Dede Korkut Hikâyeleri*'nin okunup anlaşılabilmesi için dil ve kültür farklılıklardan kaynaklanan engellerin öncelikle dil içi çeviri yoluyla ortadan kaldırılması gerekmektedir. Ancak *Dede Korkut Hikâyeleri* çocuk edebiyatı için uyarlanacak ise, dil içi çevirisi yapılan bu taslak metnin dil ve anlatımı da çocukların seviyesine uygun hâle getirilmelidir. Hikâyelerin geniş söz varlığını oluşturan unsurlardan biri de dil ve kültür mirasının aktarımını sağlayan, anlatımı zenginleştiren kalıp sözlerdir. Bu sebeple *Dede Korkut Hikâyeleri* çocuk edebiyatına uyarlanırken çocuk okurun metin boyunca devamlı karşılaşacağı kalıp sözlerin dil içi çevirisi önemlidir. Bu çalışmada kapağında veya ön sözünde kitabın ilköğretim öğrencileri, çocuklar veya 100 Temel Eser için olduğu belirtilmiş 19 *Dede Korkut Hikâyeleri* kitabındaki "boy boyladı şoy şoyladı", "görelüm hanum ne şoylamış" kalıp sözlerinin dil içi çevirileri üzerinde durulmuştur. Bu hikâyeler incelendiğinde bu kalıp sözlerine bazı eserlerde hiç yer verilmediği, bazı eserlerde ise açıklama yapılmadan yer verildiği veya bu kalıp sözlerin dil içi çevirisinde anlamını tam olarak yansıtmayan kelimelerin tercih edildiği görülmüştür. Çalışma sonunda tarihî bir metin olan *Dede Korkut Hikâyeleri*'nin çocuk edebiyatına uyarlamalarında tekrarlanan kalıp sözlerin çocuğun anlayabileceği hâle getirilmesi için metin değiştirim yöntemlerinden genişletme yöntemi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, metin uyarlama, Dede Korkut Hikâyeleri, dil içi çeviri, kalıp söz.

Abstract

Dede Korkut Stories are one of the most important works of Turkish literature. Therefore, adaptations of *Dede Korkut Stories* to children's literature play an important role in transferring Turkish culture to future generations by ensuring that the stories can be understood and beloved by being read by the children of the modern era. For the *Dede Korkut Stories*, which are historical manuscripts, to be read and understood by today's readers, the barriers arising from language and cultural differences must first be removed through intralingual translation. However, if *Dede Korkut Stories* are to be adapted for children's

* Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Denizli/ Türkiye, e-posta: ftokat@pau.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6394-8996.

literature, the language and expression of this draft text translated into language should be adapted to the level of children. One of the elements that make up the wide vocabulary of the stories is the formulaic expressions that enable the transfer of language and cultural heritage and enrich the storytelling. Therefore, intralingual translation of the formulaic expressions that the child reader will constantly encounter throughout the text is important when adapting *Dede Korkut Stories* to children's literature. In this study, intralingual translations of "boy boyladı şoy şoyladı" and "görelüm hanım ne şoylamış" formulaic expressions in 19 *Dede Korkut Stories*, in which it is stated on the cover or preface of the book that the book is for primary school students, for children or a book from the Turkish Ministry of Education 100 Basic Literary Works, are emphasized. When these stories were examined, it was seen that these formulaic expressions were either included without any explanation, were not included at all, or words that did not fully reflect the meaning of these formulaic expressions were preferred. At the end of the study, the extension method, which is one of the text replacement methods, is proposed in order to make the repeated phrases in the children's literature adaptations of *Dede Korkut Stories*, which is a historical text, in a way that the child can understand.

Keywords: Children's literature, text adaptation, Dede Korkut Stories, intralingual translation, formulaic expressions.

Giriş

Çocuk edebiyatının temel işlevi çocuklara okuma sevgisi, zevki ve alışkanlığı kazandırmaktır. Bununla birlikte çocuk edebiyatı ürünlerinin çocukta anadili sevgisi ve farkındalığı oluşturması, çocuğun dil becerilerini geliştirmesi, toplumun kültürel mirasını aktarması, çocuğa estetik zevk kazandırması ve yaşamında örnek alabileceği modeller sunması da beklenir. Bu özelliklerin eksik olduğu çocuk kitaplarının çocuğun dil, duyuşsal, bilişsel, kişilik ve toplumsal gelişimine tam olarak katkıda bulunması beklenemez. "Bu nedenle çocuk edebiyatı ürünleri; çocukları nitelikli metinlere yönlendirebilen ve zaman içinde okuma kültürünü benimsetebilen bir rol üstlenmelidir" (Sever, 2021, s. 19).

Çocuk edebiyatının beslendiği çok çeşitli kaynaklardan biri de tarihî metinlerdir. Çocuk okur; tarihî metinler kaynak alınarak yeniden yazılmış, uyarlanmış veya düzenlenmiş metinler aracılığı ile kendi dilini, dilinin özelliklerini, kültürünü ve değerlerini öğrenir. Tarihî metinlerde yer alan kelimeler, kelime grupları, kalıp sözler, tekerlemeler, deyimler ve atasözleri çocuğun söz varlığını zenginleştirir.

Dede Korkut Hikâyeleri (DKH), Türk edebiyatının en önemli eserlerinden biridir. Ancak *DKH*, ilk ve orta öğretim için yazılmış bir metin değil, sadece kendine mahsus bir metin, bir "Oğuz-name"dir (Uğurlu, 2008, s. 132). Tarihî bir metin olan *DKH*'nin günümüz okurları tarafından okunup anlaşılabilmesi için dil ve kültür farklılıklardan kaynaklanan engellerin öncelikle dil içi çeviri yoluyla ortadan kaldırılması gerekmektedir. "Dil içi çeviri; bir dildeki göstergeleri yine o dildeki açıklamalarla, tanımlamalarla, eşanlamı ya da karşıt anlamlı sözcüklerle yorumlama eylemidir" (Vardar, 1978, s. 60).

Tarihî bir metin olan *DKH*'nin uyarlamalarının çocuk okur tarafından okunup anlaşılması ve sevilmesi, dikkatli ve özenli bir çalışmayı gerektirmektedir. Tarihî bir metnin çocuk edebiyatı için uyarlama çalışması, yetişkin edebiyatı için uyarlama çalışmasından farklıdır. *DKH*'nin yetişkin edebiyatı için uyarlama çalışmasında metnin sadece dil içi çevirisinin yapılması genellikle yeterli iken, çocuk edebiyatı için uyarlama çalışmasında dil içi çevirisi yapılmış taslak metnin çocuk edebiyatının ölçütlerine göre yeniden yapılandırılması bir gerekliliktir.

Çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunması gereken ölçütlerden biri de dil ve anlatımın "çocuğa göre" olmasıdır. "Dil ve üslup açısından çocukların ruh evrenlerine özgü bir biçimde kurgulanan çocuk edebiyatı eserleri, çocukları toplumsal yaşama hazırlarken aynı zamanda estetik bir haz duygusu ve estetik bir yaşam algısı

geliştirmelidir. Bu bağlamda çocuk edebiyatında anlatılan şeylerin çocuk okurlar tarafından rahatlıkla anlaşılabilmesi ve sezilebilmesi gerekmektedir” (Kanter, 2014, s. 572). Çocuk edebiyatı ürünlerinde çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun (Sever, 2021, s. 17); dilin inceliklerini barındıran sade, açık, anlaşılır bir dil kullanılmalıdır (Temizyürek ve Çevik, 2014, s. 159). Kullanılan dil; dil eğitime katkı sağlamalı, çocukta millî dil bilinci oluşturmalıdır (Gürel vd., 2007, s. 24). Dilin zenginliğini yansıtan deyim, atasözü, kalıp söz gibi unsurlara yer verilerek çocuk okurun söz varlığını geliştirmesine katkı sunmalıdır.

Çocuk edebiyatında çeviri üzerine yapılan çalışmalar genellikle tarihî metinlerin dil içi çevirisine değil, diller arası çeviri konusunda yoğunlaşmıştır (Neydim, 2009, 2020; Levent, 2010; Kılıç, 2010; Erten, 2011, 2014; Beykan, 2012; Mert vd., 2013; Özyer, 2015; Karadağ, 2018; Baş ve Biros, 2019; Çetinkaya ve Durmaz, 2020; Oğuz, 2020). Üstünel-Yaylagül (2020)'ün *DKH* örnekleminde Türkçe tarihî metin yayınlarında dil içi çeviri sorunları üzerine bir bildirisi bulunmaktadır.

Tarihî bir metin olarak *DKH*'nin dil içi çevirisi ile ilgili çalışmalar “lehçe içi aktarım” başlığı altında da yapılmıştır. Denizler (2007); yüksek lisans tez çalışmasında *DKH*'nin çeşitli yaş gruplarına hitap eden, gazeteler tarafından dağıtılan ya da çok baskı yapan aktarmaları arasından seçilmiş on eser üzerinden kelime düzeyinde bir karşılaştırma yaparak aktarma hatalarını tasnif etmiştir. Uğurlu (2008), “Dede Korkut’u Okumak İstiyorum, Ama...” başlıklı makalesinde bir *DKH* aktarmalarını bir öğrencinin gözüyle değerlendirmiş ve aktarma hatalarını örneklendirmiştir.

DKH'nin çocuk edebiyatına uyarlanması konusunda Özcan (2008) *DKH*'yi inceleyerek *DKH*'nin her yaş grubuna göre çocuk edebiyatında kullanılabilecek nitelikte bir eser olduğunu belirtmiştir.

DKH'nin çocuk edebiyatına uyarlamalarındaki dil içi çeviri ile ilgili olarak Kötüğ (2022); “Dede Korkut Hikâyeleri'nin Dil İçi Çevirilerinde Bir Çeviri Sorunu Olarak Çocuğa Görelilik” başlıklı yüksek lisans tezinde “Deli Dumrul” ve “Tepegöz” hikâyelerinin farklı uyarlamacılar tarafından yapılmış dil içi çevirilerinde öncül norm olarak çocuğa görelilik gözetilmediğini ve çocuk edebiyatı dizgesinin oluşumunda dil içi çevirinin bir strateji olarak kullanılmadığını ortaya koymuştur. Ayrıca Özasan ve Tokat (2022) tarafından *DKH*'deki “boy boyladı soy soyladı” terimi üzerine bir bildiri sunulmuş ve bu bildiri özeti yayımlanmıştır. Ancak alanyazın incelemesinde çocuk edebiyatı için uyarlanmış *DKH*'de geçen kalıp sözlerin dil içi çevirileri üzerine yapılmış kapsamlı bir çalışmaya rastlanmamıştır.

DKH'nin çocuk edebiyatına uyarlamaları hikâyelerin günümüz çocukları tarafından okunmasını, anlaşılmasını ve sevilmesini sağlayarak Türk kültürünün gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir rol oynar. Bu sebeple *DKH*'nin dil içi çevirisinde ve çocuk edebiyatı için uyarlanmasında kullanılan dil ve üslup özellikleri çok önemlidir.

DKH'nin geniş söz varlığını oluşturan unsurlardan biri de dil ve kültür mirasının aktarımını sağlayan kalıp sözlerdir. Kalıp sözler tekrarlanarak dil ve kültür mirasının aktarımını, anlatımın zenginleşmesini, metinde ritim oluşturulmasını sağlayarak hikâyelerin anlatımına renk katar ve hikâyelerin kültürel zenginliğini yansıtır. Bu sebeple *DKH* çocuk edebiyatına uyarlanırken çocuk okurun metin boyunca devamlı karşılaşacağı kalıp sözlerin dil içi çevirilerinde daha dikkatli olunmalıdır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında “boy boyladı şoy şoyladı”, “görelüm hanum ne şoylamış” kalıp sözlerinin dil içi çevirilerinin

nasıl yapıldığını belirlemektir. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında “boy boyladı şoy şoyladı” kalıp sözüne metinde yer verilmiş midir?
- 2) Çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında “boy boyladı şoy şoyladı” kalıp sözüne metinde nasıl yer verilmiştir?
- 3) Çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında “boy boyladı şoy şoyladı” kalıp sözünün dil içi çevirisi nasıl yapılmıştır?
- 4) Çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında “görelüm hanum ne şoylamış” kalıp sözüne metinde yer verilmiş midir?
- 5) Çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında “görelüm hanum ne şoylamış” kalıp sözüne metinde nasıl yer verilmiştir?
- 6) Çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında “görelüm hanum ne şoylamış” kalıp sözünün dil içi çevirisi nasıl yapılmıştır?

Araştırmanın Önemi

Tarihî metinlerin çocuk edebiyatına uyarlamasında kullanılan dil ve üslubun “çocuğa göre” olması, çocuk edebiyatı ürünlerinde bulunması gereken ölçütlerden biridir. Bu ölçüte *DKH*'nin çocuk edebiyatı için uyarlaması yapılırken de dikkat edilmesi gerekir. Bu çalışmada “boy, boy boylamak, soy, soy soylamak” terimleri sadece Dede Korkut Destanı Hikâyeleri'nde geçen *DKH*'ye özgü terimler olduğu için (Ercilasun, 2019, s. 640) “boy boyladı şoy şoyladı” kalıp sözü ile manzum bölümlerin neredeyse tamamından önce kullanılan (Balyemez, 2010, s. 148) “görelüm hanum ne şoylamış” kalıp sözünün çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında dil içi çevirisinin nasıl yapıldığı ortaya konulacaktır. Tarihî bir metin olan *DKH*'nin çocuk edebiyatına uyarlamalarında “boy boyladı şoy şoyladı” ve “görelüm hanum ne şoylamış” kalıp sözlerinin dil içi çevirilerinin nasıl yapıldığına dair ayrıntılı bir görünüm sunacak olan bu çalışma; alan araştırmacılarına ve tarihî metinleri çocuk edebiyatı için yayına hazırlayanlara yol gösterici olması bakımından önem taşımaktadır.

Yöntem

Çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında “boy boyladı şoy şoyladı”, “görelüm hanum ne şoylamış” kalıp sözlerinin dil içi çevirilerinin nasıl yapıldığını tespit etmeye yönelik bu çalışma betimsel tarama modelinde yapılandırılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini kapağında/ön sözünde kitabın ilköğretim öğrencileri için, çocuklar için veya 100 Temel Eser için olduğu belirtilmiş 19 *DKH* kitabı oluşturmaktadır. Seçilen kitaplarda yayına hazırlayanların/derleyenlerin adları değil yayınevini ismi verilmiştir.

Tablo 1. Çalışmanın Örneklemi Oluşturan Dede Korkut Hikâyeleri Kitapları

Kitabın Adı	Basım Yılı	Yayınevi
<i>Dede Korkut'tan Seçmeler</i>	2005	Kardelen Yayınları
<i>Dede Korkut</i>	2009	Demos Çocuk Yayınları
<i>Dede Korkut'un Dilinden</i>	2010	Aykü Çocuk

<i>Dede Korkut Hikâyeleri</i>	2013	Antik Dünya Klasikleri
<i>Dede Korkut'tan Seçme Hikâyeler</i>	2014	Elips Kitap
<i>Dede Korkut Hikayeleri (İlköğretim İçin Uyarlama)</i>	2016	Bilge Kültür Sanat Yayınları
<i>Dede Korkut Hikâyeleri</i>	2017	Beyan Yayınları
<i>Dede Korkut Hikâyeleri</i>	2017	Ema Genç Yayınları
<i>Dede Korkut Destanları</i>	2018	Mevsimler Çocuk Yayınevi
<i>Dede Korkut Hikâyeleri</i>	2018	Beyan Çocuk Yayınları
<i>Dede Korkut Hikâyeleri</i>	2018	İnkılâp Yayınevi
<i>Dede Korkut Kitabı</i>	2018	Kapı Yayınları
<i>Dede Korkut Hikâyeleri</i>	2019	Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı
<i>Dede Korkut Hikâyeleri</i>	2019	T Çocuk
<i>On Üçüncü Hikâye ile Birlikte Çocuklar İçin Dede Korkut</i>	2019	Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı
<i>Dede Korkut Hikâyeleri</i>	2020	Çeri Yayınları
<i>Dedem Korkut Öyküleri</i>	2020	Can Sanat Yayınları
<i>Dede Korkut Hikâyeleri</i>	2021	Denizli: Mavi Nefes Yayınları
<i>Dede Korkut Öyküleri</i>	2021	Başlık Yayınevi

Bulgular

Çocuk Edebiyatına Uyarlanmış Dede Korkut Hikâyeleri'nde "boy boyladı şoy soyladı" Kalıp Sözü'nün Dil İçi Çevirileri

Hamilton, *soy* ve *soylama* kelimelerinin kökeninin Eski Türkçe saw (< sab) "söz, haber, koşuk" sözüne dayandığını ilk kez tespit etmiş (1974, s. 114); daha sonra Tezcan, "Dede Korkut Kitabı'nda Boy Boylamak Soy Soylamak" başlıklı makalesinde bu görüşü destekleyen örnekler vermiştir (1978, s. 227- 236).

Ahmet B. Ercilasun "boy, boy boylamak, soy, soy soylamak" terimlerinin sadece Dede Korkut Destanı Hikâyelerinde kullanıldığını belirterek bu terimleri şu şekilde açıklamıştır:

"Boy: On iki destani hikâyeden her birine boy adı verilir. Kısaca boy, destani hikâye demektir ve bir edebi tür olarak sadece Dede Korkut kitabında bulunur.

Boy boylamak: Boy anlatmak. Dede Korkut'a ait destani hikâyelerden birini anlatmak.

Soy: Boyların içindeki manzum bölümler.

Soy soylamak: Manzum bölümleri (soyları) kopuz eşliğinde söylemek." (2019, s. 640)

Çalışmada seçilen çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında "Dirse Han Oğlu Boğaç Han Destanı"nın boyunun (hikâyesinin) sonunda Bayındır Han'ın oğlana beylik ve taht verdiği bölümde Dede Korkut'un söylediği duadan önceki "Hanlar hanı Han Bayındır oğlana biglik virdi, taht virdi. Dedem Korkut boy boyladı şoy soyladı, bu

Oğuz-nâmeyi düzdi koşdı böyle dedi." (D 34/9-11) (Ergin, 1994, s. 94) cümlesindeki "boy boyladı soy soyladı" kalıp sözünün dil içi çevirilerinin nasıl yapıldığı tespit edilmiştir.

Çocuk edebiyatına uyarlanmış 19 *DKH* kitabından 10'unda "boy boyladı soy soyladı" kalıp sözüne yer verilmemiştir:

"Dede Korkut destan söyledi, deyiş dedi. Bu Oğuzname'yi düzdü koştu, böyle dedi:" (Elips Kitap, 2014, s. 24)

"Dedem Korkut geldi, bir destan söyledi, görelim ne söyledi." (Mavi Nefes Yayınları, 2021, s. 106)

"Dedem Korkut destan söyledi deyiş dedi, bu Oğuz nameyi düzdü koştu, böyle dedi:" (Çeri Yayınları, 2020, s. 20)

"Dedem Korkut destan söyledi, deyiş dedi, bu Oğuznameyi düzdü, koştu. Böyle dedi:" (Mevsimler Çocuk Yayınevi, 2018, s. 28)

"Dedem Korkut destan söyledi, deyiş dedi, bu Oğuzname'yi düzdü, koştu, şöyle dedi:" (Kapı Yayınları, 2018, s. 28)

"Dede Korkut destan söyledi, öykü anlattı, Oğuznameyi koştu, düzenledi, görelim neler söyledi:" (Antik Dünya Klasikleri, 2013, s. 35)

"Dede Korkut'u çağırıp duasını istediler. Dede Korkut geldi." ... dedi, dua etti." (Bilgi Yayınevi, 2019, s. 31)

"Dedem Korkut gelerek Boğaç'ın kahramanlığını öven şiirler söyleyip yüce Allah'a dualar etmiş:" (Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı, 2019, s. 15)

"Söz sırası bana geldiğinde, aldım kopuzu elime. Çalıp söyleyerek önce Boğaç Han'ın kahramanlığını anlattım. Sonra açtım ellerimi Allah'a şöyle dua ettim:" (Aykü Çocuk, 2010, s. 16)

"Dedem Korkut destan söyledi, deyiş dedi. Bu Oğuznâme'yi düzdü, düzenledi, böyle dedi:" (Bilge Kültür Sanat, 2016, s. 24)

Çocuk edebiyatına uyarlanmış "boy boyladı soy soyladı" kalıp sözüne yer verilmeyen 7 kitabın 1'inde "boy boyladı soy soyladı" kalıp sözüne yer verilmese de "manzum bölümleri (soyları) kopuz eşliğinde söylemek." anlamını düşündürecek bir açıklama yapılmıştır:

"Söz sırası bana geldiğinde, aldım kopuzu elime. Çalıp söyleyerek önce Boğaç Han'ın kahramanlığını anlattım. Sonra açtım ellerimi Allah'a şöyle dua ettim:" (Aykü Çocuk, 2010, s. 16)

Çocuk edebiyatına uyarlanmış 19 *DKH* kitabından 9'unda "boy boyladı soy soyladı" kalıp sözü hiçbir açıklama yapılmadan verilmiştir:

"Dedem Korkut boy boyladı, soy soyladı, bu Oğuz öyküsünü düzdü. Böyle bağladı:" (Can Sanat Yayınları, 2020, s. 31)

"Dedem Korkut boy boyladı, soy soyladı. Bu, Oğuzname'yi düzdü, koştu, şöyle dedi:" (T Çocuk, 2019, s. 28)

"Dedem Korkut söyledi bu destanı. Boy boyladı, soy soyladı. Bakalım neler söyledi:" (Demos Çocuk, 2009, s. 31)

"Dedem Korkut gelip boy boyladı, soy soyladı. Sonuçta bu Oğuzname'yi düzüp şöyle dedi. (Beyan Yayınları, 2017, s. 31)

“Dedem Korkut geldi. Boy boyladı, soy soyladı. Dirse Han Oğlu Boğaç Han Oğuznamesi düzdü. Bakalım en son neler dedi:” (Başlık Yayınevi, 2021, s. 26)

“Dedem Korkut boy boyladı, soy soyladı, bu Oğuzname’yi düzdü, koştı, böyle dedi:” (Kardelen Yayınları, 2005, s. 36)

“Dedem Korkut boy boyladı, soy soyladı, bu Oğuznâme’yi düzdü, koştı, böyle dedi:” (İnkılâp Yayınevi, 2018, s. 27)

“Dedem Korkut boy boyladı, soy soyladı; bu Oğuzname’yi düzdü, böyle dedi:” (Ema Genç Yayınları, 2017, s. 18)

“Dedem Korkut gelip boy boyladı, soy soyladı. Sonuçta bu Oğuznâme’yi düzüp şöyle dedi:” (Beyan Çocuk Yayınları, 2018, s. 31)

Tablo 2. Çocuk Edebiyatına Uyarlanmış Dede Korkut Hikâyeleri’nde “boy boyladı şoy soyladı” Kalıp Sözü’nün Dil İçi Çevirilerinin Yapılma Şekilleri

Yayınevi	yer verilmemiş	açıklama yapılmadan verilmiş
Kardelen Yayınları (2005)		X
Demos Çocuk Yayınları (2009)		X
Aykü Çocuk (2010)	X	
Antik Dünya Klasikleri (2013)	X	
Elips Kitap (2014)	X	
Bilge Kültür Sanat Yayınları (2016)	X	
Beyan Yayınları (2017)		X
Ema Genç Yayınları (2017)		X
Mevsimler Çocuk Yayınevi (2018)	X	
Beyan Çocuk Yayınları (2018)		X
İnkılâp Yayınevi (2018)		X
Kapı Yayınları (2018)	X	
Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı (2019)		X
T Çocuk (2019)		X
Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı (2019)	X	
Çeri Yayınları (2020)	X	
Can Sanat Yayınları (2020)		X
Denizli: Mavi Nefes Yayınları (2020)	X	
Başlık Yayınevi (2020)		X

Çocuk Edebiyatına Uyarlanmış Dede Korkut Hikâyeleri’nde “görelüm hanum ne soylamış” Kalıp Sözü’nün Dil İçi Çevirileri

DKH’de geçen kalıp sözlerden biri de “görelüm hanum ne soylamış” kalıp sözüdür. “Manzum bölümlerin neredeyse tamamından önce kullanılan “görelüm hanum ne soylamış” veya “görelüm hanum ne haberleşdi” ifadelerindeki “ne” zamiri, ön gönderim yapmakta ve kendisinden sonra söylenen manzum bölümlere işaret etmektedir” (Balyemez, 2010, s. 148).

Çalışmada seçilen çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında “Dirse Han Oğlu Boğaç Han Destanı”nın boyunun (hikâyesinin) başında “Meger Dirse Han dirler-idi bir bigün oğlu kıızı yoğ-idi. Soylamış, görelüm hanum ne soylamış:” (D 11/12) (Ergin, 1994, s. 78) cümlesindeki “görelüm hanum ne soylamış” kalıp sözü’nün dil içi çevirilerinin şu şekilde yapıldığı tespit edilmiştir:

Çocuk edebiyatına uyarlanmış 19 *DKH* kitabından 1'inde "görelüm hanum ne soylamış" kalıp sözüne hiçbir açıklama yapılmadan yer verilmiştir:

"görelim hanım, ne soylamış:" (İnkılâp Yayınevi, 2018, s. 14)

Çocuk edebiyatına uyarlanmış 19 *DKH* kitabından 8'inde "görelüm hanum ne soylamış" kalıp sözüne yer verilmemiştir (Beyan Çocuk Yayınları, 2018; Can Sanat Yayınları, 2020; Bilgi Yayınevi, 2019; T Çocuk, 2019; Mavi Nefes Yayınları, 2021; Aykü Çocuk, 2010; Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı, 2019; Demos Çocuk, 2009, s. 11). "görelüm hanum ne soylamış" kalıp sözüne yer verilmeyen bu kitaplardan sadece 1'inde kalıp sözünün yerini tutacak şu açıklamaya yer verilmiştir:

"Görelim bakalım Dirse Hân'ın dilinden neler döküldü, ağzından neler çıktı:" (Demos Çocuk, 2009, s. 11)

Çocuk edebiyatına uyarlanmış 19 *DKH* kitabından 1'inde "görelüm hanum ne soylamış" kalıp sözünün dil içi çevirisinde zaman kipinde değişiklik yapılmıştır:

"Soylar, görelim Han'ım ne soyladı?" (Başlık Yayınevi, 2021, s. 10)

Çocuk edebiyatına uyarlanmış 19 *DKH* kitabının 9'unda "görelüm hanum ne soylamış" kalıp sözündeki *soyla-* fiilinin dil içi çevirisi *söyle-* fiili ile yapılmıştır:

"görelim Hanım ne söylemiş:" (Çeri Yayınları, 2020, s. 7)

"Hân'ım, ne söyledi:" (Beyan Yayınları, 2017, s. 17)

"görelim han'ım ne söylemiş:" (Kardelen Yayınları, 2005, s. 20)

"görelim bakalım Han'ım ne söylemiş:" (Elips Kitap, 2014, s. 11)

"görelim hanım ne söylemiş:" (Antik Dünya Klasikleri, 2013, s. 17)

"görelim hânım ne söylemiş:" (Bilge Kültür Sanat Yayınları, 2016, s. 11)

"görelim hanım ne söylemiş:" (Kapı Yayınları, 2018, s. 16)

"görelim hânım ne söylemiş:" (Mevsimler Çocuk Yayınevi, 2018, s. 15)

"görelim Han'ım ne söylemiş" (Ema Genç, 2017, s. 7)

Tablo 3. Çocuk Edebiyatına Uyarlanmış Dede Korkut Hikâyeleri'nde "görelüm hanum ne soylamış" Kalıp Sözünün Dil İçi Çevirilerinin Yapılma Şekilleri

Yayınevi	Yer verilmemiş	Açıklama yapılmadan verilmiş	<i>soyla-</i> fiilinin dil içi çevirisi <i>söyle-</i> fiili ile yapılmış	Zaman kipinde değişiklik yapılmış
Kardelen Yayınları (2005)			X	
Demos Çocuk Yayınları (2009)	X			
Aykü Çocuk (2010)	X			
Antik Dünya Klasikleri (2013)			X	
Elips Kitap (2014)			X	
Bilge Kültür Sanat Yayınları (2016)			X	
Beyan Yayınları (2017)			X	
Ema Genç Yayınları (2017)			X	

Mevsimler Çocuk Yayınevi (2018)			X	
Beyan Çocuk Yayınları (2018)	X			
İnkılâp Yayınevi (2018)		X		
Kapı Yayınları (2018)			X	
Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı (2019)	X			
T Çocuk (2019)	X			
Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı (2019)	X			
Çeri Yayınları (2020)			X	
Can Sanat Yayınları (2020)	X			
Denizli: Mavi Nefes Yayınları (2020)	X			
Başlık Yayınevi (2020)				X

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Kapağında/ön sözünde kitabın ilköğretim öğrencileri için, çocuklar için veya 100 Temel Eser için olduğu belirtilmiş *DKH*'deki "boy boyladı şoy şoyladı" ve "görelüm hanım ne şoylamış" kalıp sözlerinin dil içi çevirisinin nasıl yapıldığını incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada 19 *DKH* kitabının 10'unda "boy boyladı şoy şoyladı" kalıp sözüne yer verilmediği; 9'unda "boy boyladı şoy şoyladı" kalıp sözünün hiçbir açıklama yapılmadan verildiği tespit edilmiştir. Yine yapılan incelemede "görelüm hanım ne şoylamış" kalıp sözüne 19 *DKH* kitabının 1'inde hiçbir açıklama yapılmadan verildiği, 8'inde yer verilmediği, 1'inde zaman kipinde değişiklik yapılarak verildiği tespit edilmiştir.

DKH'ye özgü "boy boyladı şoy şoyladı" ve "görelüm hanım ne şoylamış" kalıp sözlerine çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında yer verilmemesi bir eksiklik. Çünkü "boy boyladı şoy şoyladı" ve "görelüm hanım ne şoylamış" kalıp sözleri *DKH*'ye özgü bir kullanımlardır ve bir tekerlemeyi andıran yapısıyla çocuk okurun aklında kalabilecek özelliğe sahiptirler.

Çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH* kitaplarında "boy boyladı şoy şoyladı" ve "görelüm hanım ne şoylamış" kalıp sözlerine açıklama yapılmadan yer verilmesi, Denizer'in (2007) *DKH* örneğinde tespit ettiği tarihî metinleri aktarma problemlerinden biri olan aslının korunması hatası ile benzer niteliktedir. Uyarlamada açıklama yapılmadan verilen kalıp sözlerdeki "boy", "soy" ve "hanım" kelimeleri çocuk okura Türkiye Türkçesindeki "boy", "soy" ve "hanım" kelimelerini düşündürecek, bu da bu kalıp sözlerin çocuk okur tarafından yanlış anlaşılmasına sebep olacaktır.

"Boy boylamak" ve "soy soylamak" kalıp sözüne yer vermeyen kitaplar incelendiğinde bu kalıp söz yerine genellikle "destan söyledi, deyiş dedi" ifadesinin tercih edildiği görülmektedir. Günümüzde kullanılan sözcüklerin sıklıklarını belirlemek amacıyla hazırlanan *Çağdaş Türkçenin Sıklık Sözlüğü*'nde en çok kullanılan 2.000 sözcük içinde *destan* ve *deyiş* kelimeleri bulunmamaktadır (Aksu ve Adalı, 2018). Bu sıklık sözlüğünde *de-* fiili 22. sırada, *söyle-* fiili 1842. sıradadır. Yani *de-* ve *söyle-* fiilleri Çağdaş Türkçede en sık kullanılan 2.000 kelime içindedir. Çocuk kitaplarında en sık kullanılan ilk yirmi kelime içinde *de-* eylemi 5.sırada yer almaktadır (Baş, 2006, s. 247). Bu sıklık listesinde *söyle-* eylemine yer verilmemiştir. *Güncel Türkçe Sözlük*'te "deyiş" kelimesinin anlamları şu şekilde verilmiştir: "1. Deme, söyleme işi. 2. Bir kimsenin bir konuyla ilgili

anlattıkları, ifade. 3. Halk şiiri, halk türküsü. 4. Semahla birlikte yalnızca bağlama eşliğinde ağır tempoda söylenen bir beste türü." (WEB-1) Ayrıca *Güncel Türkçe Sözlük*'te *deyiş de-* ve *destan söyle-* şeklinde ifadeler bulunmamaktadır. Uyarlama esnasında kullanılan *deyiş de-* ve *destan söyle-* ifadelerinden "manzum bölümlerin (soyların) kopuz eşliğinde söylendiği" anlaşılmamaktadır.

"Görelüm hanum ne şoylamış" kalıp sözündeki soyla- fiilinin dil içi çevirisinin söyle- fiili ile yapılması soyla- fiilinin "manzum bölümleri (soyları) kopuz eşliğinde söylemek." (Ercilasun, 2019, s. 640) anlamını tam olarak karşılamamaktadır. Yine "han" isim köküne 1.tekil şahıs iyelik eki getirilerek oluşmuş "hanum" kelimesinin "hanım" şeklinde dil içi çevirisi, çocuk okurun zihninde "Doğu ülkelerinde yerli beyler ve Kırım girayları için kullanılan unvan anlamını değil; "hanım" "kız ve kadınlara verilen unvan, bayan" anlamını düşündürtecektir. Bu yanlış anlamayı önlemek için çocuk edebiyatına uyarlanmış bazı *DKH* kitaplarında "hanum" kelimesinin dil içi çevirisinde "Hân'ım, han'ım, Han'ım, Hânım" gibi yazılışlar tercih edilmiştir.

DKH'de kalıp sözlerine yer verilmemesi, hiçbir açıklama yapılmadan verilmesi veya kalıp sözlerin dil içi çevirilerinde anlamını tam olarak yansıtmayan kelimelerin kullanılması çocuk okurun metni yanlış anlamasına veya hiç anlamamasına sebep olacaktır.

Tarihî bir metin olan *DKH*'nin çocuk edebiyatına uyarlamalarında tekrarlanan kalıp sözlerin çocuğun anlayabileceği hâle getirilmesi için metin değiştirme yöntemlerinden genişletme yöntemi kullanılabilir. "Genişletme yönteminde özgün metinde yer alan düzey üstü kelime ve kelime grupları metinde korunur ve öncesinde ya da sonrasında yer alan bağlamda açıklayıcı unsurlara yer verilir" (Özcan ve Batur, 2021, s. 232). "Hedef kitlenin anlayamayabileceği düşünülen sözcüğün veya ifadenin açıklanmış biçimiyle bir arada sunulmasının gerekçesi, bu sözcük ve ifadelerin, hedef kitlenin maruz kalması ve öğrenmesi gereken yapılar olarak kabul edilmesidir" (Durmuş, 2013, s. 400). Genişletme yöntemi *DKH*'nin çocuk edebiyatına uyarlamalarındaki "boy boyladı şoy şoyladı" ve "görelüm hanum ne şoylamış" kalıp sözleri için öncesinde ya da sonrasında bağlama göre açıklayıcı unsurlar, dipnot ve/veya görsel öğeler eklenmesi şeklinde kullanılabilir. Böylelikle çocuk okurun *DKH*'ye özgü "boy boyladı şoy şoyladı" ve "görelüm hanum ne şoylamış" kalıp sözlerini hem fark etmesi, bilmesi hem de anlamını öğrenmesi sağlanmış olur.

Sonuç olarak çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH*'de "boy boyladı şoy şoyladı" ve "görelüm hanum ne şoylamış" kalıp sözlerine mutlaka yer verilmelidir. Ancak kültürel öge olan bu kalıp sözlerin çocuğun anlayabileceği şekle getirilmesi, çocuk edebiyatı için uyarlanması gerekmektedir. Uyarlama için de genişletme yöntemi tercih edilebilir.

Genişletme yöntemi; "boy boyladı şoy şoyladı" kalıp sözü için çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH*'de şu şekillerde yapılabilir:

- 1) "boy boyladı şoy şoyladı" kalıp sözü metinde aynen verildikten sonra kalıp sözün anlamı dipnot şeklinde verilebilir.
- 2) "boy boyladı şoy şoyladı" kalıp sözü metinde aynen verildikten sonra kalıp sözün anlamı parantez içinde verilebilir.
- 3) "boy boyladı şoy şoyladı" kalıp sözü metinde aynen verildikten sonra kalıp sözün anlamı "yani..." şeklinde verilebilir.

Bu genişletme yöntemlerinden biri tercih edildikten sonra görsel öğeler de metne eklenerek çocuk okurun hikâyenin baş kahramanı olan Dede Korkut'u gözünde canlandırması ve kalıp sözü tam ve doğru anlaması sağlanabilir.

Genişletme yöntemi; “görelüm hanum ne soylamış” kalıp sözü için çocuk edebiyatına uyarlanmış *DKH*’de şu şekillerde yapılabilir:

1) “görelüm hanum ne soylamış” kalıp sözü metinde aynen verildikten sonra kalıp sözün anlamı dipnot şeklinde verilebilir.

2) “görelüm hanum ne soylamış” kalıp sözü metinde aynen verildikten sonra kalıp sözün anlamı parantez içinde verilebilir.

3) “görelüm hanum ne soylamış” kalıp sözü metinde aynen verildikten sonra kalıp sözün anlamı “yani...” şeklinde verilebilir.

Ancak “hanum ne soylamış” kalıp sözü için önerilen bu genişletme yöntemlerinde “hanum” kelimesinin dil içi çevirisinde çocuk okurun yanlış anlamasını engellemek için “han’ım” şeklinde yazılması tercih edilmelidir. Hedef okuyucuya göre gerekirse “han” kelimesinin de anlamı da genişletme yöntemleri ile verilebilir. Bu genişletme yöntemlerinden biri tercih edildikten sonra görsel öğeler de metne eklenerek çocuk okurun hikâyenin baş kahramanı olan Dede Korkut’u gözünde canlandırması ve kalıp sözü tam ve doğru anlaması sağlanabilir.

Kaynakça

Balyemez, S. (2010). Bağdaşıklık ve Dede Korkut Hikâyeleri’nde Bağdaşıklık Görünümleri. *Turkish Studies*, 5(4), 133-173.

Baş, Bayram (2006). *1985-2005 Yılları Arasında Çocuk Edebiyatı Sahasında Yazılmış Tahkiyeli Metinlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Baş, B. ve Biros, Y. (2019). Çeviri Çocuk Edebiyatı Eserlerinde Yer Alan Değerler Üzerine Bir Araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 1095-1114.

Beykan, M. (2012). Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yayıncılığında Çeviri Sorunları. 3. *Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (Bildiriler ve Atölye Çalışmaları)*, 5-7 Ekim 2011, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 991-994.

Çetinkaya, F. Ç. ve Durmaz, M. (2020). Çeviri Resimli Çocuk Kitaplarının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(2), 945-959.

Dede Korkut (2009). İstanbul: Demos Çocuk Yayınları.

Dede Korkut Destanları (2018). İstanbul: Mevsimler Çocuk Yayınevi.

Dede Korkut Hikâyeleri (2013). İstanbul: Antik Dünya Klasikleri.

Dede Korkut Hikâyeleri (2017). İstanbul: Beyan Yayınları.

Dede Korkut Hikâyeleri (2018). İstanbul: Beyan Çocuk Yayınları.

Dede Korkut Hikâyeleri (2019). Ankara: Bilgi Yayınevi Çocuk Kitaplığı.

Dede Korkut Hikâyeleri (2017). İstanbul: Ema Genç Yayınları.

Dede Korkut Hikâyeleri (2020). Kocaeli: Çeri Yayınları.

Dede Korkut Hikâyeleri (İlköğretim İçin Uyarlama) (2016). İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.

Dede Korkut Hikâyeleri (2021). Denizli: Mavi Nefes Yayınları.

Dede Korkut Hikâyeleri (2018). İstanbul: İnkılâp Yayınevi.

- Dede Korkut Hikâyeleri (2019). İstanbul: T Çocuk.
- Dede Korkut Kitabı (2018). İstanbul: Kapı Yayınları.
- Dede Korkut Öyküleri (2021). İstanbul: Başlık Yayınevi.
- Dedem Korkut Öyküleri (2020). İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Dede Korkut'tan Seçmeler (2005). İstanbul: Kardelen Yayınları.
- Dede Korkut'tan Seçme Hikâyeler (2014). Ankara: Elips Kitap.
- Dede Korkut'un Dilinden (2010). İstanbul: Aykü Çocuk.
- Denizer, F. U. (2007). *Tarihî Metinleri Aktarma Problemleri. -Dede Korkut Oğuznâmeleri ve Türkiye Türkçesine Yapılmış Aktarmaları Üzerine Kelime Düzeyinde Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Durmuş, M. (2013). Metin Değiştirimin Dilbilimsel Süreçleri Üzerine. *International Journal of Social Science*, 6(4), 391-408.
- Ercilasun, A.B. (2019). *Nehir Destan Oğuzname (Oguz Bitig)*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Ergin, M. (1994). *Dede Korkut Kitabı I Giriş-Metin-Faksimile*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Erten, A. (2011). *Çocuk Yazın Çevirisine Yaklaşımlar*. Ankara: Hacettepe Yayıncılık.
- Erten, A. (2014). Çeviri Çocuk Edebiyatının Temel Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Türk Dili*, 107(756), 354-355.
- Gürel, Z. vd.- (2007). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Öncü Kitap
- Hamilton, J. (1974). Opla-/Yopla-, Uf-/Yuf- et Autres Formes Semblables en Turc Ancien". *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 28(1), 111-117.
- Kanter, B. (2014). Etik ve Estetik Bağlamında Çocuk Edebiyatının Sosyolojik Boyutu. *Türk Dili Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı* (Ed. Mustafa Ruhi Şirin), CVII (756), 569-575.
- Karadağ, A. B. (2018). Çeviri Çocuk Edebiyatı Bağlamında Asimetrik Güç İlişkileri: Yetişkin Çevirmenler ve Çocuk Okurlar. *Çeviribilimde Güncel Tartışmalardan Kavramsal Sorgulamalara* (Ed. S. Taş), (43-77) İstanbul: Hiperlink.
- Kılıç, U. (2010). *Çeviri Çocuk Klasiklerinde Eğitici İletiler (MEB'in 2005 Yılında İlköğretim Öğrencilerine Önerdiği 100 Temel Eser Örneğinde)*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Kötüğ, M. A. (2022). *Dede Korkut Hikâyeleri'nin Dil-içi Çevirilerinde Bir Çeviri Sorunu Olarak Çocuğa Görelilik*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin: Mersin Üniversitesi.
- Levent, G. (2010). *Çocuk Edebiyatı Çevirilerinde Karşılaşılan Sorunlar*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Mert, O.- vd. (2013). Çeviri Çocuk Kitaplarının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 58-73.
- Neydim, N. (2009). Türkiye'de Çeviri Çocuk Edebiyatı Tarihi. *İlköğretimde Çocuk Edebiyatı* (ed. Zeliha Güneş). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Neydim, N. (2020). Çocuk Edebiyatı Klasiklerinde Çeviri Yaklaşımları: Uyarlama, Yeniden Yazma, Kültürel Müdahale. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 851-858.

- Oğuz, D. (2020). *Çocuk-Gençlik Yazını Çevirisi Üzerine Bir İnceleme*. İstanbul: Hiperyayın.
- On Üçüncü Hikâye ile Birlikte Çocuklar İçin Dede Korkut (2019). Ankara: Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı.
- Özaslan, A. ve Tokat, F. (2022). Çocuk Edebiyatına Uyarlanmış Dede Korkut Hikâyeleri'nde "Boy boyladı soy soyladı" Terimi Üzerine. *14. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu*, 20-22 Ekim 2022/Alanya Bildiri Özetleri Kitabı, 109.
- Özcan, H. (2008). Halk Edebiyatı Metinlerinin Çocuk Edebiyatına Kaynak Olması ve Örneklem Olarak Dede Korkut Hikâyeleri. *Turkish Studies*, 3(2), 582-603.
- Özcan, H. ve Batur Z. (2021). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bir Metin Uyarlama Örneği: Köroğlu Destanı. *Folklor Akademi Dergisi*, 4(2), 227-251.
- Özyer, N. (2015). *Ülkemizde Çeviri Çocuk Edebiyatının Sorunları*. <https://tdk.gov.tr/wpcontent/uploads/2015/01/362.pdf>
- Sever, S. (2021). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Temizyürek, F. ve Çevik, A. (2014). Mustafa Ruhi Şirin'in Çocuk Edebiyatı Sahasındaki Eserlerinin Dil ve Kavram Bağlamında İncelenmesi. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 3 (1), 155-175.
- Tezcan, S. (1978). Dede Korkut Kitabı'nda Boy Boylamak Soy Soylamak. *Ömer Asım Aksoy Armağanı*. Ankara: 227-236.
- Tezcan Aksu, B. ve Adalı, E. (2018). *Çağdaş Türkçenin Sıklık Sözlüğü*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Uğurlu, M. (2008). Dede Korkut'u Okumak İstiyorum, Ama... *Turkish Studies*, 3(1), 129-137.
- Üstünel-Yaylagül, Ö. (2020). Türkçe Tarihi Metin Yayınlarında Dil İçi Çeviri Sorunları (Dede Korkut Hikâyeleri Örneğinde). *XII. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu (21-23 Ekim 2020, Ankara) Bildiri Kitabı* (ed. İhsan Kalenderoğlu), Ankara: Gazi Üniversitesi Yayını, 851-855.
- Vardar, B. (1978). Dilbilim Açısından Çeviri. *Türk Dili Aylık Dil ve Yazın Dergisi Çeviri Sorunları Özel Sayısı*, (322), 60-71.
- Vardar, B. (1978). Dilbilim Açısından Çeviri. *Türk Dili*, 38, 65-71.
- WEB-1. <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 18.08.2023)